

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tento výukový materiál byl vytvořen a financován v rámci programu OPVK projektu "Rovně příležitosti ve výuce pro všechny" registrační číslo projektu-CZ.1.07/1.2.05/03.001/0

1. VÝVOJ ČESKÉHO JAZYKA

TÉMA: Slovní zásoba , tvoření slov

PŘEDMĚT: ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

ROČNÍK: 1. a 2. STŘEDNÍ ODBORNÉ UČILIŠTĚ, pro třídy se speciálními vzdělávacími potřebami

KLÍČOVÁ SLOVA: Slovní zásoba, tvoření slov, odvozování, skládání, zkracování

ŠKOLA: STŘEDNÍ ODBORNÉ UČILIŠTĚ HLUBOŠ

X 13-17:53

METODIKA

1. strana - Základní znaky
2. strana - Metodika
- 3.strana - Slovo,slovní zásoba
4. strana - Slovo, slovní zásoba
5. strana - Typy slov
6. strana - Hononyma, synonyma, antonyma
7. strana - Tvoření slov
8. strana - Cvičení
9. strana - Použité materiály

X 13-17:47

SLOVO, SLOVNÍ ZÁSABA   Nauka o slovní zásobě = lexikologie

- SLOVO je skupina hlásek, které dává význam, na kterém se lidé dohodli
- slovní zásoba:

1. národní - všechna slova patřící do českého jazyka
  - zhruba 250 000 slov
  - přebírání cizích slov do češtiny (z latiny- tabule, žák, němčiny - slechta, hoblík, plech,
  - z francouzštiny - prezident, parlament, ruštiny , angličtiny - sport, tenis,, trénink)
  - vznikají uměle vmyšlená slova -neologismus
  - skládáním slov, které již existují
  - celá slovní zásoba je uložena v akademickém slovníku
2. osobní - a) aktivní - slova, která znám a používám
b) pasivní - slova, která znám a nepoužívám

1 15-15:26

TYPY SLOV

1. značková - chléb , dům
2. odvozená - chlebový, domácí
3. složená - maloměsto, okamžik
4. zkratková - Sazka, Umprum
5. zkrácená - děják, nashle

typy pojmenování:

1. sousloví - vysoká škola
2. víceslovná pojmenování - provést pokud, vykonat návštěvu
3. frazémy - ustálená pojmenování -mít pod čepicí, křížem krážem
4. zkratky - ČR, SOU

1 30-11:36

- existují základy slova (2000), která zná každý člověk
- o počtu slov rozhoduje: věk, rodina, paměť, vzdělání,výchova, povolání, zdraví, záliby, četba
- frekvence slov - častost jejich použití
- frekvence hlásek - nejčastější hláska je E, A, O , I, S
- nejčastější slovo je -spojka a, předložky
- každé slovo má dva významy - obsahový a mluvnický
- slova - jednovýznamová - ukazováček, moudrý
- vícevýznamová - hlava (na těle, státu, knihy), oko (na punčoše, na hlavě, v polévce)
- slova - souřadná a podřadná (smrk - jehličnan)

1 15-15:26

HONONYMA - slova souzvučná
- slova, mají stejnou podobu, ale různý význam a původ (kolej, vlna)

SYNONYMA - slova souznačná
-slova e stejným nebo podobným významem (červený - rudý, dům - budova, volat - křičet , plakat - brečet, vítr - vánek, spadnout - sletět)
- synonyma používáme pro pestré vyjadřování

ANTONYMA - slova opačného významu
- den - noc, mluvit - mlčet, světlo - tma, klid -neklid, zpívat - nezpívat)

1 15-15:26

TVŮŘENÍ SLOV

1. ODVOZOVÁNÍ
  - tvoření slov předponami, přípomani, nebo jejich kombinacemi, které se spojují s odvozovacím základem : pra+les, pod+pa+tek, ni+kdo, ně+co
2. SKLÁDÁNÍ
  - vznik slova ze dvou slov předlohových : země+koule, černo+vlasý
3. ZKRACOVÁNÍ
  - vznikají zkratky a zkratková slova
  - zkratky vznikly v písmu počátečních písmen několikáslovného názvu: ČR - Česká republika, SOU - Střední odborné učiliště
  - zkratková slova jsou tvořena v prvních písmen nebo slabik - alobal
4. ZNAČKY
  - vznikly zkrácením slov nebo slovních spojení označujících jednotky měr, vah, matematických pojmů - l l - litr, Kč, W, r

1 15-15:55

9 4-16:20

POUŽITÉ ZDROJE:

1. Kvitková N., Helcová I.: Čestina pro učební obory středních odborných učilišť, Praha 1997, SNP
2. Štěrbová L., Vytejčková O.: Český jazyk pro 1. -3. ročník Odborných učilišť, Praha 1998, SNP
3. Pracovní sešit - k učebnici ad 2
4. Mašková, D.: Český jazyk, přehled středoškolského učiva, Třebíč, 2006, vyd. PV
5. Galerie Smart program

X 13-18:24